

Motion till riksdagen 2008/09:Ju15

**av Mehmet Kaplan och Max Andersson (mp)
med anledning av prop. 2008/09:118**

Straffet för mord m.m.

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen avslår regeringens förslag till straffskala för mord med bibehållande av livstidsstraffet.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att avskaffa livstidsstraffet.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att straffet för mord ska vara fängelse i lägst 10 år och högst 21 år.

Regeringens syn på livstidsstraffet

Regeringen har anfört ett antal skäl för att nyansera straffnivån för livstidsstraffen bl.a. på grund av att allmänhetens acceptans för våld i samhället har minskat och att tröskeleffekten i valet mellan tio år eller livstid som påföljd försvårat arbetet för domstolarna. Miljöpartiet håller inte med utredningens (Straffskalan för mord, SOU 2007:90) eller regeringens bedömning att livstidsstraffet hör hemma i ett modernt samhälle; i övrigt utvecklas nedan motiven till hemställan om avslag på regeringens förslag.

Livstidsstraffet bör avskaffas

Sedan några år är inte längre regeringen den instans, det nådeinstitut, som bedömer huruvida och till hur lång tid en livstidsdömds straff ska tidsbestämmas. Numera ska den livstidsdömde vända sig till Örebro tingsrätt för att få sitt straff tidsbestämt (så till vida den dömde inte dömts av någon av FN:s tribunaler för brott mot internationell humanitär rätt eller av Internationella brottsmålsdomstolen och som överförts hit för verkställighet). Reformen var

Fel! Okänt namn på

en vinst för rättssäkerheten då de dömda numera inte bedöms av regeringens inställning och det allmänna opinionsläget.

Men regeringens motiv väcker oro för att Sveriges rättssystem fortfarande inte sätter rättssäkerheten högst. Med motivet att höja straffnivån för brott eftersom allmänhetens acceptans för våld minskat, riskerar man att i fortsättningen påverka bedömningen av de dömda som begått brott före lagändringen. Detta skulle i så fall strida mot grundlagens (2 kap. 10 § regeringsformen) förbud mot retroaktiv lagstiftning.

Regeringens och utredningens bedömning av allmänhetens acceptans inför grova våldsbrott stämmer säkerligen. Med ett ökat fokus på brottsoffrens situation har medvetenheten ökat bland allmänheten om konsekvenserna av våldet i vårt samhälle, och detta syns bl.a. i den ökade anmälningsbenägenheten. Frågan är då om allmänheten törstar efter hårdare tag. Enligt Forskningsgruppen för Samhälls- och Informationsstudier minskar stödet för dödsstraffet hos svenskarna. Miljöpartiet anser att livstidsstraffet strider mot grundläggande straffrättsliga principer om förutsebarhet och rättvisa. Eftersom domstolen som är satt att döma den enskilde inte heller kan förutse när tidsbestämningen av straffet kan ske, blir det dessutom svårt för den att göra en skälig straffnivåbedömning. Utredningen lyfter fram att så många som 90 % av dem som befunnits skyldiga till dödligt våld kan lida av någon form av psykisk sjukdom eller störning. Att den dömda dessutom får sväva i ovisshet i närmare 15 år innan en eventuell tidsbestämning av straffet kan ske innebär att kriminalvårdens behandlingsprogram har liten chans att lyckas eftersom motivering hos den dömda är mycket låg när tidsramarna är obestämda. Framgångsrik individanpassad programverksamhet hos kriminalvården kräver att den dömda känner sig motiverad och ambitiös inför att reformera sitt liv och kunna klara av en återgång till ett balanserat liv efter frigivning. Ovissheten om frigivningsdatum medför ett stort hinder för den dömda att strukturera framtiden. Miljöpartiet anser att kriminalpolitiken måste bygga på vetskapen om att individer som döms till långa fängelsestraff någon gång ska komma ut i frihet igen och där kunna fungera i ett liv fritt från kriminalitet. Här motverkar livstidsstraffet direkt detta.

Straffskalan för mord

Efter att de utdömda livstidsstraffen fyrdubblats under ett decennium innebar Högsta domstolens dom den 30 mars 2007 att praxis från mitten av 1980-talet med bara ett par livstidsdomar per år utdömdes. Tyvärr återställdes inte den benådningspraxis som tidigare rådde; då hade den tröskelvärdesproblematik som uppkommit kunnat undvikas, nämligen att domstolen har svårt att leva upp till prejudikatet från Högsta domstolen om bara två livstidsdomar per år när valet alltid står mellan fängelse i lägst tio år fängelsestraff eller livstid.

Miljöpartiet anser att livstidsstraffet bör avskaffas med hänvisning till den straffrättsliga principen om förutsebarhet och rättvisa, samt att det i stället

Fel! Okänt namn på

införs en ny straffskala för mord som markerar brottets allvar i rimlig relation till övriga brott. Straffet för mord bör vara lägst 10 år och högst 21 år.

Stockholm den 3 mars 2009

Mehmet Kaplan (mp)

Max Andersson (mp)